

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ડી. રામકૃષ્ણ રેડ્ડી અને અન્ય

વિરુદ્ધ

એડિશનલ રેવન્યુ ડિવિઝનલ ઓફિસર અને અન્ય

૧૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૦

[ડી. પી. મોહપાત્રા અને આર. પી. સેઠી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

જમીન કાયદા:

આંધ્રપ્રદેશ લેન્ડ રિફોર્મ્સ (સીલિંગ એન્ડ એગ્રીકલ્ચરલ હોલ્ડિંગ્સ) એક્ટ ૧૯૭૩, કલમ ૧૧ સાથે વંચાણે લેતાં નિયમો ૮(૧) અને (૨) તથા ૧૧ – વધારાની જમીનનો ભાગ બનતા વન વિસ્તારમાંથી વૃક્ષો કાપવા અને દૂર કરવાનો અધિકાર – અપીલકર્તાઓની એક શ્રેણી દ્વારા વધારાની જમીન સમર્પિત કરવા છતાં વધારાની જમીનનો ભાગ બનતી વન જમીન રાજ્ય

સરકારમાં નિહિત થઈ નથી અને અરજદારો વન પેદાશ માટે વળતર મેળવવા હકદાર છે તેવો હાઈકોર્ટનો નિર્ણય – બીજી શ્રેણી કે જેમણે કબજો છોડ્યો ન હતો તેમના સંદર્ભમાં નિહિતકરણ થયું ન હતું અને તેઓ ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ મેળવવા હકદાર હતા તેવો હાઈકોર્ટનો નિર્ણય – ઠેરવવામાં આવ્યું, હાઈકોર્ટનો ચુકાદો ટકી શકે તેમ ન હતો; જમીનનો કબજો લેવા માટે પસાર કરાયેલા આદેશની જાણ થતાં જ વધારાની જમીન રાજ્યમાં નિહિત થઈ ગઈ હતી અને આ જમીનનો પ્રત્યક્ષ ભૌતિક કબજો લેવા પર નિર્ભર ન હતું – વધુમાં ઠેરવવામાં આવ્યું કે, વૃક્ષો (ફળ આપતાં વૃક્ષો સિવાયના) માટે કોઈપણ રકમ ચૂકવવાની કોઈ જોગવાઈ ન હોવાથી વળતરનો કોઈ દાવો ઉદ્ભવી શકે નહીં.

આંધ્રપ્રદેશ લેન્ડ રિફોર્મ્સ (સીલિંગ એન્ડ એગ્રીકલ્ચરલ હોલ્ડિંગ્સ) એક્ટ, ૧૯૭૩ હેઠળ અપીલકર્તાઓની વધારાની જમીનો રાજ્ય દ્વારા પોતાના કબજામાં લેવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાઓની એક શ્રેણી કે જેમણે પોતાની વધારાની જમીન સમર્પિત કરી દીધી હતી તેમણે એવી રજૂઆત કરી હતી કે તેનો એક ભાગ બનતી વન જમીન રાજ્યમાં નિહિત થઈ નથી અને તેઓ વન પેદાશ માટે વળતર મેળવવા હકદાર છે. બીજી શ્રેણી કે જેમણે કબજો છોડ્યો ન હતો તેમણે એવી રજૂઆત કરી હતી કે વધારાની જમીન રાજ્યમાં નિહિત થઈ નથી.

હાઈકોર્ટના સિંગલ જજે ઠેરવ્યું કે વધારાની જમીન પરની વનસ્પતિ પણ જમીન સાથે રાજ્યમાં નિહિત થાય છે અને આવી વનસ્પતિ માટે કોઈ અલગ વળતર ચૂકવવાપાત્ર નથી. બીજી શ્રેણીની એ દલીલ સ્વીકારીને કે વધારાની

જમીન હજુ સુધી રાજ્યમાં નિહિત થઈ નથી, સત્તાવાળાઓને વનસ્પતિના સંદર્ભમાં ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ જારી કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલમાં, ડિવિઝન બેન્ચે ઠેરવ્યું કે વન પેદાશ રાજ્યમાં નિહિત થઈ નથી અને અપીલકર્તાઓની પ્રથમ શ્રેણી વળતર મેળવવા માટે હકદાર હતી.

વધારાની જમીન ધરાવનારાઓની અપીલ ફગાવી દેતાં અને રાજ્યની અપીલ મંજૂર કરતાં, કોર્ટે –

ઠેરવ્યું: ૧.૧ સમર્પિત કરવામાં આવેલી અથવા સમર્પિત થયેલી ગણાય તેવી વધારાની જમીન રેવન્યુ ડિવિઝનલ ઓફિસર દ્વારા આવી જમીનનો કબજો લેવા માટે પસાર કરવામાં આવેલા આદેશની જાણ થતાં જ રાજ્યમાં નિહિત થઈ ગઈ હતી. વધારાની જમીનનું રાજ્યમાં નિહિતકરણ એ જમીનનો પ્રત્યક્ષ ભૌતિક કબજો લેવા પર નિર્ભર ન હતું જે નિહિત થયા પછી તરત જ અથવા ક્યારેક તે પછીથી હોઈ શકે છે. વનસ્પતિના સંદર્ભમાં ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ જારી કરવાનો નિર્દેશ વાજબી ન હતો. [૫૬૧-સી; ડી; એફ]

૧.૨ અધિનિયમ અથવા નિયમોમાં નિહિત જમીન પરના વૃક્ષો (ફળ આપતાં વૃક્ષો સિવાયના) અથવા અન્ય કોઈપણ વન પેદાશ માટે કોઈ રકમ ચૂકવવાની કોઈ જોગવાઈ ન હોવાથી, તેના માટે વળતરનો કોઈ દાવો ઉદ્ભવી શકે નહીં. હાઈકોર્ટનો ચુકાદો અસમર્થનીય હતો. [૫૬૧-જી-એચ]

સિવિલ એપેલેટ અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નં. ૯૬૧૭-૧૮/૧૯૯૫.

ડબલ્યુ.એ. નં. ૭૯૦ અને ૬૭૬/૧૯૮૨ માં આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૦.૭.૮૭ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

સાથે

સિવિલ અપીલ નં. ૩૦૧૨/૧૯૮૭.

ડબલ્યુ.એ. નં. ૭૩૧/૧૯૮૨ માં આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૭.૭.૮૭ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

ઉપસ્થિત પક્ષકારો તરફથી એ. સુબ્બા રાવ, અનિલ કુમાર તાંડલે અને પી. વેંકટ રેડ્ડી.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ડી. પી. મોહપાત્રા દ્વારા આપવામાં આવેલ.

આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા યોગ્યતાના પ્રમાણપત્રના આધારે દાખલ કરવામાં આવેલી આ ત્રણ અપીલો તથ્યો અને કાયદાના સમાન પ્રશ્નો સાથે સંકળાયેલી છે. તેથી, તેમની એકસાથે સુનાવણી કરવામાં આવી હતી અને આ ચુકાદા દ્વારા તેમનો નિકાલ કરવામાં આવી રહ્યો છે. કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ્સ, નિઝામાબાદ ડિવિઝન અને ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસર, કામા રેડ્ડી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સિવિલ અપીલ નં. ૩૦૧૨/૧૯૮૭ એ રિટ અપીલ નં. ૭૩૧/૧૯૮૨ માં આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા સામે નિર્દેશિત છે, જ્યારે ડી. રામકૃષ્ણ રેડ્ડી અને અન્ય ચાર દ્વારા દાખલ કરાયેલ સિવિલ અપીલ નં. ૯૬૧૭-૧૮/૯૫ એ રિટ અપીલ નં. ૭૯૦ અને

૬૭૬/૧૯૮૨ માં હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા સામે નિર્દેશિત છે. તમામ રિટ અપીલો રિટ પિટિશન નં. ૫૭૯૩/૧૯૭૯ અને ૬૩૭/૧૯૮૨ નો નિકાલ કરતા વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૨.૪.૧૯૮૨ ના ચુકાદા સામે દાખલ કરવામાં આવી હતી. આ બંને રિટ પિટિશનો આંધ્રપ્રદેશ લેન્ડ રિફોર્મ્સ (સીલિંગ એન્ડ એગ્રીકલ્ચરલ હોલિંડિંગ્સ) એક્ટ, ૧૯૭૩ (૧૯૭૩ નો એક્ટ ૧) ની જોગવાઈઓ હેઠળ તેમની પાસેથી વધારાની જમીનનો કબજો લેવાને પડકારતાં ડી. રામકૃષ્ણ રેડ્ડી અને અન્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી. આ કેસોમાં ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ વિશિષ્ટ વિવાદ વધારાની જમીનનો એક ભાગ હતો તેવા વન વિસ્તારમાંથી વૃક્ષો કાપવા અને દૂર કરવાના અરજદારોના અધિકાર સંબંધિત હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદામાં થયેલી ચર્ચાઓ પરથી જણાય છે તે મુજબ અરજદારોનો કેસ એવો હતો કે વન જમીન, જોકે તેમના હાથમાં રહેલી વધારાની જમીનનો એક ભાગ હતી તેમ છતાં રાજ્ય સરકારમાં નિહિત થઈ ન હતી, અને તેથી, તેઓ રાજ્ય સરકારને જમીનનો કબજો સોંપતા પહેલાં સદર જમીન પર ઊભેલાં વૃક્ષો કાપવા અને દૂર કરવા માટે હકદાર હતા. રિટ અરજદારોએ એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે તેમની જમીન વધારાની જાહેર કરવામાં આવી તેના ઘણા સમય પહેલાં, તેઓ ઊભેલાં વૃક્ષો કાપવા અને દૂર કરવા માટે તેમને ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ આપવા માટે વન વિભાગના સક્ષમ સત્તાધિકારી સમક્ષ ગયા હતા. સત્તાવાળાઓ આ બાબતે બેસી રહ્યા અને જરૂરી ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ જારી કરી નહીં. તેથી, રિટ અરજદારોએ જરૂરી ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ જારી કરવા સંબંધિત સત્તાવાળાઓને નિર્દેશ આપતી મેન્ડામસની રિટ માંગી

હતી.

રાજ્ય સરકારે, ખાસ કરીને વન વિભાગના સંબંધિત અધિકારીઓએ, મુખ્યત્વે એવા આધારો પર કેસનો વિરોધ કર્યો હતો કે રિટ અરજદારોના હાથમાં રહેલી સમગ્ર વધારાની જમીન તેના એક ભાગ પરની વનસ્પતિ સાથે રાજ્ય સરકારમાં નિહિત થઈ ગઈ હતી. વૃક્ષો અને અન્ય વન પેદાશ સહિતની જમીનો રાજ્ય સરકારની મિલકત હતી અને રાજ્ય સરકારમાં નિહિત થયેલી વધારાની જમીનના કોઈપણ ભાગ પરના વૃક્ષો કાપવાનો અને દૂર કરવાનો રિટ અરજદારોને કોઈ અધિકાર ન હતો.

વિદ્વાન સિંગલ જજે, પક્ષકારોના કેસને ધ્યાનમાં રાખીને, નિર્ણય માટે નીચેના પ્રશ્નો ઘડ્યા હતા: –

૧. જમીનધારક દ્વારા સમર્પિત કરવામાં આવેલી જમીન રાજ્યમાં ક્યારે નિહિત થાય છે?

૨. શું સમર્પિત જમીન પર ઊભેલી વન પેદાશ પણ જમીન સાથે રાજ્યમાં નિહિત થાય છે? અને

૩. શું અરજદારો એ આધારે કોઈપણ રાહત મેળવવા માટે હકદાર છે કે તેઓ સદર જમીન પરની વન પેદાશ કાપવા અને દૂર કરવા માટે પરમિટ મેળવવા છેલ્લા ઘણા વર્ષોથી સંપર્ક કરી રહ્યા હતા, પરંતુ વન વિભાગના અધિકારીઓની નિષ્ક્રિયતા અથવા ખોટા આદેશોને કારણે તેમ કરતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા?

વિદ્વાન સિંગલ જજે રિટ અરજદારોને ત્રણ શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કર્યા; પ્રથમ શ્રેણીમાં અરજદારો ડી. નરસિમ્હા રેડ્ડી અને ડી. વેંકટ રેડ્ડીનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો, બીજી શ્રેણી ડી. રામકૃષ્ણ રેડ્ડી સંબંધિત હતી અને ત્રીજી શ્રેણી અરજદારો જી. લક્ષ્મા રેડ્ડી અને જી. ભૂપાલ રેડ્ડી સંબંધિત હતી. પ્રથમ શ્રેણીમાં સમાવિષ્ટ અહીંના અપીલકર્તાઓએ ૧.૩.૧૯૭૯ ના રોજ તેમના કબજા હેઠળની વધારાની જમીન સમર્પિત કરી દીધી હતી. બીજી શ્રેણી અંગે, વિદ્વાન સિંગલ જજે અવલોકન કર્યું કે અરજદારે ન તો વધારાની જમીન સમર્પિત કરી હતી કે ન તો અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને અનુસરીને કબજો લેવામાં આવ્યો હતો, જોકે ૧૨.૧૧.૧૯૭૯ ના રોજ અરજદાર પર ફોર્મ નં. ૯ માં નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી. તેવી જ રીતે, અરજદારોની ત્રીજી શ્રેણીના સંદર્ભમાં, એવું અવલોકન હતું કે પક્ષકાર પર ફોર્મ નં. ૯ હેઠળ નોટિસ ન તો જારી કરવામાં આવી હતી કે ન તો બજાવવામાં આવી હતી. વિદ્વાન સિંગલ જજે ઠેરવ્યું કે જે તારીખે ફોર્મ નં. ૯ નોટિસ જારી કરવામાં આવે છે અને સંબંધિત વ્યક્તિ પર બજાવવામાં આવે છે તે તારીખે વધારાની જમીનનું નિહિતકરણ થાય છે. તારણના સમર્થનમાં, તેમણે અધિનિયમની કલમ ૧૧ ની ભાષા અને ફોર્મ ૯ ની સામગ્રી પર આધાર રાખ્યો હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજે વધુમાં ઠેરવ્યું કે ફોર્મ ૯ નોટિસમાં જણાવ્યા મુજબ કબજો લેવાના આદેશની તારીખથી વધારાની જમીન તમામ બોજાઓથી મુક્ત થઈને સરકારમાં નિહિત થાય છે. ઉપરોક્ત તારણોના આધારે, વિદ્વાન સિંગલ જજે ઠેરવ્યું કે શ્રેણી ૧ અને ૨ ના કિસ્સામાં, એટલે કે રિટ અરજદારો ૧, ૨ અને ૫, વધારાની જમીન વર્ષ ૧૯૭૯ માં જ રાજ્યમાં

નિહિત થઈ ગઈ હતી, સદર જમીન પરની વનસ્પતિ પણ જમીન સાથે રાજ્યમાં નિહિત થઈ ગઈ હતી અને આવી વનસ્પતિ પેટે કોઈ અલગ વળતર કે રકમ ચૂકવવાપાત્ર નથી. આ સંબંધમાં, વિદ્વાન સિંગલ જજે તારીખ ૧૬.૪.૧૯૮૨ ના રિટ અપીલ નં. ૩૫૫-૩૫૬/૧૯૮૨ માં હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો.

ત્રીજી શ્રેણીમાં સમાવિષ્ટ રિટ અરજદારો ૩ અને ૪ ના કેસ સાથે કામ પાર પાડતાં, વિદ્વાન સિંગલ જજે એવો અભિપ્રાય લીધો કે તેમના દ્વારા સમર્પિત કરવા માટે પ્રસ્તાવિત જમીનો હજુ સુધી રાજ્યમાં નિહિત થઈ નથી; આવી સ્થિતિમાં, ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ જારી કરવા માટે વન વિભાગના સત્તાવાળાઓ દ્વારા કોઈ માન્ય વાંધો હોઈ શકે નહીં. વિદ્વાન સિંગલ જજે વન સત્તાવાળાઓને રિટ અરજદારો ૩ અને ૪ જી. ભૂપાલ રેડ્ડી અને જી. લક્ષ્મી રેડ્ડી (જેમના અવસાન પછી ભૂપાલ રેડ્ડી દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરાયેલ) ની તરફેણમાં જમીન પરની વનસ્પતિના સંદર્ભમાં ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ જારી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, જે તેમણે રાજ્ય સરકારને વધારાની જમીન તરીકે સમર્પિત કરવાની ઓફર કરી હતી.

સદર જમીનનો વિસ્તાર નિર્દિષ્ટ કરતાં, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે હુસૈન નગર ગામના સર્વે નં. ૮૩૬ માં ૪૬ એકર ૯૫ સેન્ટ જમીન હોવાનું અવલોકન કર્યું હતું. હકીકતની પરિસ્થિતિને વધુ સ્પષ્ટ કરતાં, વિદ્વાન સિંગલ જજે અવલોકન કર્યું કે પ્રથમ અરજદારની ૫૩ એકર ૫૦ સેન્ટ, બીજા અરજદારની ૫૩ એકર ૫૦ સેન્ટ અને પાંચમા અરજદારની ૫૩ એકર ૮૦ સેન્ટ ધરાવતો કુલ ૧૬૦ એકર ૮૮

સેન્ટ વિસ્તાર જે સમર્પિત કરવામાં આવ્યો હતો તે રાજ્યમાં નિહિત થઈ ગયો હતો, બાકીના વિસ્તારમાં વન પેદાશ માટેની ટ્રાન્ઝિટ પરમિટ હુકમ મળ્યાની તારીખથી એક મહિનાની અંદર નિયમો અનુસાર જારી કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજે વધુમાં આદેશ આપ્યો કે જો અરજદારો ૧, ૨ અને ૫ દ્વારા સમર્પિત કરાયેલી અને રાજ્યમાં નિહિત થયેલી જમીન પર કોઈ ફળ આપતાં વૃક્ષો હોય, તો સદર અરજદારો આંદ્રપ્રદેશ (સીલિંગ ઓન એગ્રીકલ્ચરલ હોલિડેસ) રૂલ્સ, ૧૯૭૪ ના નિયમ ૧૧ મુજબ વળતર મેળવવા માટે હકદાર રહેશે.

વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાથી વ્યથિત થઈને, કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ્સ, નિઝામાબાદ અને ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસર, કામા રેડ્ડી ડિવિઝને રિટ અપીલ નં. ૭૩૧/૧૯૮૨ દાખલ કરી જેનો તારીખ ૨૭.૭.૧૯૮૭ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો ઓપરેટિવ ભાગ નીચે મુજબ વંચાય છે: –

'અમે પુષ્ટિ કરીએ છીએ કે અપીલ હેઠળના આદેશમાં ઠેરવ્યા મુજબ કેસના તથ્યો પર વન પેદાશ સરકારમાં નિહિત થઈ નથી. જમીનધારકો વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે. અમે સરકારને આજથી ચાર મહિનામાં વનસ્પતિ માટેનું વળતર નક્કી કરવા અને ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.' સદર ચુકાદો સિવિલ અપીલ નં. ૩૦૧૨/૧૯૮૭ માં પડકાર હેઠળ છે.

અન્ય કેસોમાં, સિવિલ અપીલ નં. ૯૬૧૭-૧૮/૮૫ જે રિટ પિટિશન નં.

૫૭૯૩/૧૯૭૯ અને ૬૩૭/૧૯૮૨ માં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા સામે રિટ અરજદારો દ્વારા દાખલ કરાયેલ રિટ અપીલ નં. ૬૭૬ અને ૭૯૦/૧૯૮૨ માં હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૦.૭.૧૯૮૭ ના ચુકાદા સામે નિર્દેશિત છે, ડિવિઝન બેન્ચે નીચે મુજબ વંચાતા હુકમ દ્વારા રિટ અપીલોનો નિકાલ કર્યો હતો:

'૧૬ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ ના ડબલ્યુ.એ. નં. ૩૫૫ અને ૩૫૬/૧૯૮૨ ના નિર્ણયને અનુસરીને રિટ અપીલો ફગાવી દેવામાં આવે છે. કેસોમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ણય લેવા માટે કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સંકળાયેલો છે, મૌખિક પરવાનગી આપવામાં આવે છે. આજની સ્થિતિ મુજબનું યથાસ્થિતિ આજથી બે મહિના સુધી ચાલુ રાખવામાં આવશે.'

તે રીતે આ અપીલો આ કોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવી છે.

આંધ્રપ્રદેશ લેન્ડ રિફોર્મ્સ (સીલિંગ ઓન એગ્રીકલ્ચરલ હોલ્ડિંગ્સ) એક્ટ, ૧૯૭૩ (૧૯૭૩ નો એક્ટ ૧), આમુખમાં જણાવ્યા મુજબ, ખેતીની જમીન ધારણ પર મહત્તમ મર્યાદા નક્કી કરવા અને વધારાની જમીનો પોતાના કબજામાં લેવા સંબંધિત કાયદાને એકીકૃત અને સુધારવા માટેનો અને તેની સાથે જોડાયેલી બાબતો માટે જોગવાઈ કરવાનો કાયદો છે. અધિનિયમની કલમ ૨ માં એવી ઘોષણા સમાવિષ્ટ છે કે આ કાયદો ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૯ ના ખંડ (બી) અને (સી) માં નિર્દિષ્ટ સિદ્ધાંતોને સુરક્ષિત કરવા તરફની રાજ્યની નીતિને અમલમાં લાવવા માટે છે. અધિનિયમમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલા અમુક શબ્દોની

વ્યાખ્યાઓ ધરાવતી કલમ ૩ ના ખંડ (સી) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે 'સીલિંગ એરિયા' એટલે કલમ ૪ અથવા કલમ ૪-એ માં સીલિંગ એરિયા તરીકે નિર્દિષ્ટ કરેલ જમીનનો વિસ્તાર; ખંડ (જે) હેઠળ 'જમીન' એટલે કે જે ખેતીના હેતુઓ માટે અથવા તેને આનુષંગિક હેતુઓ માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે અથવા ઉપયોગમાં લેવા માટે સક્ષમ છે, જેમાં બાગાયત, વન જમીન, ગોચર જમીન, વાવેતર અને તોપેનો સમાવેશ થાય છે અને અધિનિયમ હેઠળ ખેતીની જમીન ગણવામાં આવતી જમીનનો સમાવેશ થાય છે. (ભારપૂર્વક ઉમેરેલ) સદર પેટા-કલમના ખુલાસા ૧ અને ૨ પ્રસ્તુત કેસના હેતુ માટે બહુ મહત્વના નથી.

કલમ ૪ માં 'વ્યક્તિ' અને 'કુટુંબ' ના સંદર્ભમાં સીલિંગ વિસ્તાર સંબંધિત જોગવાઈઓ સમાવિષ્ટ છે. અધિનિયમની કલમ ૮ જેમાં વ્યક્તિ દ્વારા 'જમીન ધારણની ઘોષણા' માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે નીચે મુજબ વંચાય છે: –

(૧) દરેક વ્યક્તિ, જેનું ધારણ અધિસૂચિત તારીખે ૨૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૧ ના રોજ અથવા તે પછી તેને તબદીલ કરવામાં આવેલી કોઈપણ જમીન સાથે, ભલે વેચાણ, બક્ષિસ, ભોગવટા ગીરો, વિનિમય, પતાવટ, સમર્પણ દ્વારા અથવા અન્ય કોઈપણ રીતે હોય, અને જે જમીનના સંદર્ભમાં તેના દ્વારા ૨૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૧ ના રોજ અથવા તે પછી ટ્રસ્ટ બનાવવામાં આવ્યું હોય, તે નિર્દિષ્ટ મર્યાદા કરતાં વધી જાય છે, તેણે અધિસૂચિત તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર અથવા સરકારે આ વતી અધિસૂચિત કરે તેવા લંબાવેલા સમયગાળાની અંદર, આવી જમીન સાથેના તેના ધારણના સંદર્ભમાં, જે ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રમાં તેના ધારણનો સંપૂર્ણ અથવા મોટો ભાગ આવેલો હોય તે ટ્રિબ્યુનલને આવી વિગતો

ધરાવતી ઘોષણા રજૂ કરવી પડશે જેમાં રાજ્ય બહાર ભારતના કોઈપણ ભાગમાં તેના દ્વારા રાખવામાં આવેલી જમીનો સંબંધિત વિગતો સામેલ હોય, અને નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવા ફોર્મમાં રહેશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, ટ્રિબ્યુનલ પાસે તેના અધિકારક્ષેત્રમાં જમીન ધરાવતી અથવા રહેતી કોઈપણ વ્યક્તિને નોટિસ જારી કરવાની સત્તા રહેશે કે જેની પાસે સીલિંગ વિસ્તાર કરતાં વધુ જમીન હોવાનું અથવા ગણાતું હોવાનું માનવા માટે તેની પાસે કારણ હોય, કે તે નોટિસમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવા સમયગાળામાં જે તેની જાણ થયાની તારીખથી પંદર દિવસથી ઓછો ન હોય તેવા સમયગાળામાં પેટા-કલમ (૧) હેઠળ તેના પોતાના અથવા તેના પારિવારિક એકમના ધારણની ઘોષણા રજૂ કરે, અને આવી વ્યક્તિએ તે મુજબ ઘોષણા રજૂ કરવી પડશે.

(૩) જો કોઈપણ વ્યક્તિ કે જે પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા-કલમ (૨) હેઠળ ઘોષણા રજૂ કરવા માટે જવાબદાર છે તે નિર્દિષ્ટ સમયમાં ઘોષણા રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો ટ્રિબ્યુનલ નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી રીતે જરૂરી માહિતી મેળવી શકે છે.

કલમ ૮ જેમાં સીલિંગ વિસ્તાર નક્કી કરવા માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે નિર્ધારિત કરે છે: –

'ટ્રિબ્યુનલ કલમ ૮ હેઠળ રજૂ કરાયેલ ઘોષણા અથવા મેળવેલી માહિતી મળ્યા પછી, તેને પ્રસિદ્ધ કરશે, અને નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી રીતે તપાસ

કરશે, અને વ્યક્તિ અધિસૂચિત તારીખે સીલિંગ વિસ્તાર કરતાં વધુ જમીન ધરાવે છે કે ધરાવતી હોવાનું માનવામાં આવે છે કે કેમ અને જો તેમ હોય તો, તે તારીખે આ રીતે વધારામાં રાખવામાં આવેલી જમીનનો વિસ્તાર નક્કી કરતા આદેશો પસાર કરશે.'

કલમ ૧૦ માં વધારાની જમીન સમર્પિત કરવા સંબંધિત જોગવાઈઓ સમાવિષ્ટ છે. પેટા-કલમો (૧), (૨), (૩) અને (૪) જે પ્રસ્તુત કેસના હેતુ માટે ખાસ કરીને સુસંગત છે તે નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યા છે: -

'(૧) જો કોઈ વ્યક્તિનું ધારણ સીલિંગ વિસ્તાર કરતાં વધુ હોય, તો તે વ્યક્તિ વધારામાં રાખવામાં આવેલી જમીન સમર્પિત કરવા માટે જવાબદાર રહેશે.

(૨) ટ્રિબ્યુનલ દરેક વ્યક્તિ પર, જે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સીલિંગ વિસ્તાર કરતાં વધુ રાખવામાં આવેલી જમીન સમર્પિત કરવા માટે જવાબદાર છે, એક નોટિસ બજાવશે જેમાં આવી વ્યક્તિએ સમર્પિત કરવાની હોય તેવી જમીનનો વિસ્તાર નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવશે અને તેને તે નક્કી કરે તેવા પંદર દિવસથી ઓછા ન હોય તેવા સમયગાળામાં એક પત્રક દાખલ કરવાની આવશ્યકતા રહેશે, જેમાં આવી વ્યક્તિ જે જમીનો સમર્પિત કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે તેની સંપૂર્ણ વિગતો દર્શાવવામાં આવશે.

(૩) જો જે વ્યક્તિ પર પેટા-કલમ (૨) હેઠળ નોટિસ બજાવવામાં આવી છે, તે તે માટે નક્કી કરાયેલા સમયગાળામાં તે પેટા-કલમમાં ઉલ્લેખિત પત્રક દાખલ કરે છે, અને ટ્રિબ્યુનલ યોગ્ય લાગે તેવી તપાસ કર્યા પછી સંતુષ્ટ થાય છે

કે જમીનનું પ્રસ્તાવિત સમર્પણ આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર છે, તો તે સમર્પણને મંજૂરી આપતો આદેશ પસાર કરશે અને સદર જમીન તે પછી આવી વ્યક્તિ દ્વારા સમર્પિત કરવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવશે.

(૪) જો જે વ્યક્તિ પર પેટા-કલમ (૨) હેઠળ નોટિસ બજાવવામાં આવી છે તે તે માટે નક્કી કરાયેલા સમયગાળામાં તે પેટા-કલમમાં ઉલ્લેખિત પત્રક દાખલ કરતી નથી અથવા નક્કી કરેલા સમયગાળામાં આવું પત્રક દાખલ કરે છે પરંતુ તેમાં આવી વ્યક્તિએ સમર્પિત કરવાની હોય તેવી જમીનનો સમગ્ર વિસ્તાર દર્શાવતી નથી, તો ટ્રિબ્યુનલ સંબંધિત વ્યક્તિને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી, અગાઉના કિસ્સામાં સમગ્ર વિસ્તાર અને પછીના કિસ્સામાં આવી વ્યક્તિએ સમર્પિત કરવાની બાકી રહેતી જમીન પોતે પસંદ કરી શકે છે અને તે મતલબનો આદેશ પસાર કરી શકે છે, અને તે પછી સદર જમીન અથવા જમીનનો બાકી ભાગ આવી વ્યક્તિ દ્વારા સમર્પિત કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવશે.'

(ભારપૂર્વક ઉમેરેલ)

આ બાબત આપણને સમર્પિત જમીનના નિહિતકરણ સંબંધિત જોગવાઈ તરફ દોરી જાય છે. કલમ ૧૧ જે આ બાબત સાથે સંબંધિત છે તે નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવી છે: –

'૧૧. સમર્પિત જમીનનું નિહિતકરણ: – જ્યાં કોઈ માલિક દ્વારા આ અધિનિયમ હેઠળ કોઈપણ જમીન સમર્પિત કરવામાં આવે છે અથવા સમર્પિત થયેલી માનવામાં આવે છે ત્યાં રેવન્યુ ડિવિઝનલ ઓફિસર, નિર્ધારિત કરવામાં

આવે તેવા નિયમોને આધીન રહીને, આદેશ દ્વારા આવી જમીનનો કબજો લઈ શકે છે અથવા કોઈપણ અધિકારીને કબજો લેવા માટે અધિકૃત કરી શકે છે જે તે પછી આવા આદેશની તારીખથી તમામ બોજાઓથી મુક્ત થઈને સરકારમાં નિહિત થશે:

પરંતુ શરત એ છે કે સરકારમાં નિહિત થવાની તારીખના તુરંત પહેલાં તે જમીન સામે લાગુ કરી શકાય તેવો કોઈપણ દાવો અથવા જવાબદારી માત્ર નીચે મુજબ જ લાગુ કરી શકાય છે –

(૧) આવી જમીનના સંદર્ભમાં આ અધિનિયમ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર રકમ સામે; અને

(૨) માલિકની અન્ય કોઈપણ મિલકત સામે;

તે જ હદે કે જે હદે આવો દાવો અથવા જવાબદારી નિહિત થવાની તારીખના તુરંત પહેલાં તે જમીન અથવા અન્ય મિલકત સામે લાગુ કરી શકાય તેવી હતી.

ખુલાસો: – આ કલમની કોઈપણ બાબત આ કલમ હેઠળ સરકારમાં નિહિત થયેલી કોઈપણ જમીન માટે અન્ય કોઈપણ જમીન પર ઉપલબ્ધ સુખાધિકારના અધિકાર સંબંધિત કોઈપણ કાયદા, રિવાજ, પ્રથા અથવા કરારની જોગવાઈઓને અસર કરશે નહીં.'

કલમ ૨૦ માં અપીલ અને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલની રચના વગેરે સંબંધિત

જોગવાઈઓ સમાવિષ્ટ છે.

નિયમોની જોગવાઈઓ પર આવતાં; નિયમ ૭ માં જે વ્યક્તિનું ધારણા સીલિંગ વિસ્તાર કરતાં વધુ હોય તેના દ્વારા જમીન સમર્પિત કરવાની પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. સદર નિયમની જોગવાઈ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તે ટ્રિબ્યુનલ છે જેને રાજ્યને સમર્પિત કરવાની વધારાની જમીનની ઓળખ કરવાની હોય છે. સમર્પિત કરવાની જમીન સંબંધિત વધારાની જમીનના ધારક દ્વારા દાખલ કરાયેલ પત્રક સ્વીકારવા કે ન સ્વીકારવાનો વિવેકાધિકાર ટ્રિબ્યુનલમાં નિહિત છે. સમર્પિત કરવાની જમીન પોતે પસંદ કરવાની સત્તા પણ ટ્રિબ્યુનલમાં નિહિત છે.

નિયમ ૮ સમર્પિત જમીનનો કબજો લેવાની પ્રક્રિયા નક્કી કરે છે. સદર નિયમના પેટા-નિયમ (૧) માં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે રેવન્યુ ડિવિઝનલ ઓફિસર માલિક દ્વારા સમર્પિત કરાયેલી અથવા સમર્પિત થયેલી ગણાય તેવી કોઈપણ જમીનના સંદર્ભમાં નિયમ ૭ ના પેટા-નિયમ (૬) હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની નકલ મળ્યા પછી રેવન્યુ ઇન્સ્પેક્ટર કરતાં ઉતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા કોઈપણ અધિકારીને આવી જમીનનો કબજો લેવા માટે અધિકૃત કરતો ફોર્મ ૮ માં આદેશ જારી કરી શકે છે. પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ, આદેશની નકલ જે વ્યક્તિએ જમીન સમર્પિત કરી છે અથવા સમર્પિત કરી હોવાનું માનવામાં આવે છે તેના પર અને આવી જમીનના કબજામાં રહેલી અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ પર બજાવવાની હોય છે. પેટા-નિયમ (૪) માં જોગવાઈ

કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સંબંધિત વ્યક્તિ સ્વેચ્છાએ જમીનનો કબજો સોંપવામાં નિષ્ફળ જાય છે, ત્યાં જમીનનો કબજો લેવા માટે અધિકૃત અધિકારી આવી જમીન પરના કોઈપણ અવરોધ અથવા કોઈપણ અનધિકૃત કબજેદારને દૂર કર્યા પછી જો જરૂરી હોય તો યોગ્ય લાગે તેવા બળનો ઉપયોગ કરીને તેનો કબજો લેવા માટે જમીન પર પ્રવેશી શકે છે અને બે સાક્ષીઓ દ્વારા યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત ફોર્મ ૧૦ માં પ્રમાણપત્ર નોંધી શકે છે. પ્રતિબંધક શરત હેઠળ, એક અપવાદ કરવામાં આવ્યો છે જે કેસમાં કબજો લેવાની તારીખે જમીન પર મોસમી પાક હોય, અને તે કિસ્સામાં, તે તારીખે જમીનના વાસ્તવિક કબજામાં રહેલી વ્યક્તિને તેના પોતાના જોખમે લણણી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે અને કોઈપણ સંજોગોમાં કોઈપણ નુકસાન માટે સરકાર તરફથી કોઈ વળતર આપવામાં આવશે નહીં. નિયમ ૮ ના પેટા-નિયમ (૭) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે સરકારમાં નિહિત થયેલી તમામ જમીનો ગામના મહેસૂલી હિસાબોમાં આકારણી કરાયેલ બિનખેતી સરકારી જમીનો તરીકે નોંધવામાં આવશે જ્યાં સુધી અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર તેમની ફાળવણી અથવા તબદીલી ન થાય, અથવા સરકારી જમીનો સંબંધિત અમલમાં રહેલા નિયમો અનુસાર તેમની નોંધણી યોગ્ય રીતે બદલાય નહીં ત્યાં સુધી.

નિયમ ૧૦ સરકાર પર નિહિત જમીનોના નિકાલ સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૧૦-એ માં અમુક કેસોમાં સરકારમાં નિહિત જમીનની પુનઃ તબદીલી માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

નિયમ ૧૧ જે ફળ આપતાં વૃક્ષો અને બાંધકામો વગેરે માટે મૂલ્ય નક્કી કરવા અંગે જોગવાઈ કરે છે તે નીચે મુજબ વંચાય છે: -

(૧) ફળ આપતાં વૃક્ષો માટે ચૂકવવાપાત્ર રકમ સમયાંતરે જિલ્લાને લાગુ પડતા ડિસ્ટ્રિક્ટ ફોરેસ્ટ ઓફિસર દ્વારા અધિસૂચિત સેનોરેજ દરે રહેશે અને તે માટે ટ્રિબ્યુનલ જે અધિકારક્ષેત્રમાં જમીન આવેલી હોય તે ડિસ્ટ્રિક્ટ ફોરેસ્ટ ઓફિસરને આવા વૃક્ષો માટે ચૂકવવાપાત્ર રકમનો અંદાજ રજૂ કરવા કહી શકે છે.

(૨) કાયમી પ્રકારના બાંધકામો માટે ચૂકવવાપાત્ર રકમ નિર્દિષ્ટ તારીખે બાંધકામના ઘસારાવાળા મૂલ્ય જેટલી રહેશે અને આ હેતુ માટે ટ્રિબ્યુનલ જિલ્લાના એક્ઝિક્યુટિવ એન્જિનિયર, રોડ્સ એન્ડ બિલ્ડિંગ્સ ડિવિઝનને આવા બાંધકામના ઘસારાવાળા મૂલ્યનો અંદાજ રજૂ કરવા કહી શકે છે.

અગાઉના ફકરામાં નોંધાયેલા અધિનિયમ અને નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓના એકંદર અભ્યાસ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જે વધારાની જમીન સમર્પિત કરવામાં આવી છે અથવા સમર્પિત કરાયેલી માનવામાં આવે છે તે સદર જમીનના માલિક/ધારક/કબજેદારને આવી જમીનનો કબજો લેવા માટે રેવન્યુ ડિવિઝનલ ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશની જાણ થતાં જ રાજ્યમાં નિહિત થશે. કલમ ૧૧ માં 'તે પછી' (ધેરઅપોન) શબ્દ રેવન્યુ ડિવિઝનલ ઓફિસરના આવા આદેશનો સંદર્ભ આપે છે. ફોર્મ '૯' માં આદેશ અને જે રીતે સદર આદેશ માલિક પર બજાવવામાં આવશે તે નિયમ ૮ ના પેટા-નિયમો (૧) અને (૨) માં નિર્ધારિત છે. સદર નિયમના પેટા-નિયમ (૩) થી (૭) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ એ વધારાની જમીન રાજ્યમાં નિહિત થયા પછી

લેવાના પગલાં છે. રાજ્યમાં વધારાની જમીનનું નિહિતકરણ એ જમીનનો પ્રત્યક્ષ ભૌતિક કબજો લેવા પર નિર્ભર નથી જે નિહિત થયા પછી તરત જ અથવા ક્યારેક તે પછીથી હોઈ શકે છે. અમારો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે આ નિષ્કર્ષ કલમ ૧૧ અને નિયમ ૮ ની જોગવાઈઓના સુમેળભર્યા અર્થઘટનમાંથી ઉદ્ભવે છે અને તે અધિનિયમના ઉદ્દેશ્ય અને હેતુ સાથે સુસંગત છે.

રાજ્ય સરકારમાં નિહિત થયેલી જમીન પર ઊભેલાં વૃક્ષો અથવા અન્ય કોઈપણ વન પેદાશ માટે વળતરની ચૂકવણી અંગે, અધિનિયમમાં અથવા નિયમોમાં આવી રકમ ચૂકવવા માટેની કોઈપણ જોગવાઈ તરફ અમારું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું નથી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ અધિનિયમ હેઠળ સરકારમાં નિહિત થયેલી કોઈપણ જમીન માટે ચૂકવવાપાત્ર રકમ સંબંધિત જોગવાઈ કરે છે જેની ગણતરી બીજા પરિશિષ્ટમાં નિર્દિષ્ટ દરો પર કરવાની હોય છે. કલમ ૧૬ ચૂકવવાપાત્ર રકમના દાવાઓ સંબંધિત જોગવાઈ કરે છે જે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કરવાની હોય છે. નિયમ ૧૧ માં ફળ આપતાં વૃક્ષો અને બાંધકામો માટે મૂલ્ય નક્કી કરવાની જોગવાઈ સામેલ કરવામાં આવી છે. નિહિત થયેલી જમીન પરના વૃક્ષો (ફળ આપતાં વૃક્ષો સિવાયના) અથવા અન્ય કોઈપણ વન પેદાશ માટે કોઈ રકમ ચૂકવવાની અધિનિયમ કે નિયમોમાં કોઈ જોગવાઈ ન હોવાથી, સમર્પિત કરાયેલી અથવા સમર્પિત થયેલી ગણાય તેવી વધારાની જમીન પર ઊભેલાં વૃક્ષો અથવા અન્ય વન પેદાશ માટે વળતરનો કોઈ દાવો અધિનિયમ કે નિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ ઉદ્ભવતો નથી. ટ્રિબ્યુનલો એ અધિનિયમનું સર્જન છે અને તેમના માટે કાયદાની જોગવાઈઓથી આગળ વધવું ખુણું નથી.

અધિનિયમ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની અથવા અધિકારી દ્વારા લેવાયેલા કોઈપણ પગલાની શુદ્ધતા કે અન્યથા તપાસ કરતી વખતે હાઈકોર્ટે પણ કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા માર્ગદર્શન મેળવવાનું હોય છે.

જે પ્રશ્ન વિચારણા માટે બાકી રહે છે તે સામાવાળાઓને વન પેદાશ દૂર કરવા માટે પરમિટ આપવા સંબંધિત છે. આ સંબંધમાં, એટલું જણાવવું પૂરતું છે કે રાજ્ય સરકારમાં મિલકત નિહિત થતાં પહેલાં પણ જમીનધારકોને વન વિસ્તારમાંથી ઊભેલાં વૃક્ષો અથવા અન્ય વન પેદાશ કાપવાનો અને દૂર કરવાનો કોઈ અધિકાર ન હતો. તેઓ રાજ્ય સરકારના વન વિભાગના સક્ષમ અધિકારી પાસેથી વૃક્ષો અથવા અન્ય વન પેદાશ કાપવા અને દૂર કરવા માટે તેમને અધિકૃત કરતી પરમિટ મેળવીને જ તેમ કરી શકતા હતા. આવી પરમિટ આપવી એ સક્ષમ અધિકારીના વિવેકાધિકાર પર હતું અને સત્તાનો ઉપયોગ આ બાબતમાં લાગુ પડતા કાયદાની જોગવાઈઓ અને તે સંબંધમાં ઘડવામાં આવેલા નિયમો અનુસાર કરવાનો હતો. તેથી, વન વિસ્તારમાંથી કોઈપણ વન પેદાશ કાપવા અને/અથવા દૂર કરવા માટે, અધિનિયમ હેઠળ વધારાની જમીનના નિહિતકરણ સંબંધિત વર્તમાન કાર્યવાહીમાં કોઈ નિર્દેશ વાજબી રીતે જારી કરી શકાયો ન હોત.

અગાઉના ફકરાઓમાં થયેલી ચર્ચાઓ પરથી પરિણામી સ્થિતિ એ છે કે હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાની પુષ્ટિ કરતો ડિવિઝન બેન્ચનો ચુકાદો, કે વન પેદાશ સરકારમાં નિહિત થઈ નથી અને જમીનધારકો વળતર

મેળવવા માટે હકદાર છે, તે ટકી શકે તેમ નથી. પરિણામે વનસ્પતિ માટેનું વળતર નક્કી કરવા અને ચૂકવવા માટે રાજ્ય સરકારને અપાયેલો નિર્દેશ પણ અસમર્થનીય છે.

તદનુસાર, સિવિલ અપીલ નં. ૩૦૧૨/૧૯૮૭ મંજૂર કરવામાં આવે છે અને પડકાર હેઠળનો ચુકાદો રદ કરવામાં આવે છે. સિવિલ અપીલ નં. ૯૬૧૭-૧૮/૧૯૯૫ ફગાવી દેવામાં આવે છે. જોકે સંજોગોમાં ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ રહેશે નહીં.

સી.એ. નં. ૯૬૧૭-૧૮/૯૫ ફગાવી દેવામાં આવી.

સી.એ. નં. ૩૦૧૨/૮૭ મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====